

особистості. В процесі виконання учнем певного комплексу дій досягається мета «навчання дією»: подолати розрив між тим, що людина знає, і тим, що він робить [1].

Саме активні методи навчання і забезпечують «навчання дією», під час якого формуються професійні компетентності: соціальна, індивідуальна, спеціальна.

Висновки. Отже, існує велике різноманіття активних методів формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів у галузі транспорту. Правильна організація заняття та зважене використання методів формування компетентності під час викладення навчального матеріалу може бути запорукою успішного засвоєння учнями передбачених програмою знань, умінь та навичок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ткаченко М. Формування компетентності в учнів професійно-технічних навчальних закладів. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2014. № 5. С. 133-138.
2. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования. Москва, 2002. С. 135-157.
3. Шапошников К.В. Контекстный подход в процессе формирования профессиональной компетентности будущих лингвистов-переводчиков: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Йошкар-Ола, 2006. 26 с.

*Олексій Копилок, Алла Пригодій
(Чернігів, Україна)*

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ В ГАЛУЗІ ТРАНСПОРТУ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація. В статті проаналізовано, що розуміють під інформаційною компетентністю, розглядаються шляхи формування інформаційної компетентності учнів ЗПТО в процесі професійної підготовки.

Ключові слова: компетентність, інформаційна компетентність.

*Матеріали Всеукраїнської студентської конференції
«Перспективи модернізації підготовки майбутніх фахівців технологічної, професійної та культурологічної освіти»*

Постановка проблеми. Сьогодні одним із завдань системи професійно-технічної освіти є формування у кваліфікованих робітників знань, умінь і навичок у сфері інформаційно-комунікативних технологій, здатності й готовності використовувати їх засоби у професійній діяльності.

Концепція розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні орієнтує на інформатизацію навчально-виховного процесу, що забезпечує впровадження інноваційних технологій навчання, опанування сучасних технологій відповідно до фаху; уміння використовувати базу даних як за спеціальністю, так і за загальнокультурною основою; індивідуальний підхід до учнів; досягнення комп'ютерної грамотності [5].

Компоненти інформаційної компетентності були предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема: А. Зав'ялова, В. Зіброва, С. Трішиної, А. Хуторського та ін. Проблема особистісно-орієнтованого навчання в закладах освіти представлена у науковій спадщині Б. Ананьєва, І. Бежа, Д. Ельконіна, Г. Костюка, С. Подмазіна, В. Серікова, І. Якиманської.

Мета статті. Розглянути шляхи формування інформаційної компетентності учнів у процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукової літератури з проблем компетентнісного підходу в освіті (І. Зимня, О. Овчарук, Ю. Татур, А. Хуторської та ін.) засвідчив, що компетентність розглядається як: інтелектуально й особистісно зумовлений досвід соціально-професійної життєдіяльності людини [4], володіння людиною відповідною компетенцією, що включає її особистісне ставлення до неї й предмета діяльності [8]. Компетентність включає особисте ставлення до предмета й продукту діяльності, здатність використовувати професійний досвід у повсякденній роботі, уміння вирішувати проблеми в складних і непередбачуваних ситуаціях, нести відповідальність за прийняті рішення та вчинки.

*Матеріали Всеукраїнської студентської конференції
«Перспективи модернізації підготовки майбутніх фахівців технологічної, професійної та
культурологічної освіти»*

Компетентність завжди стосується особистості фахівця, його здатності ефективно виконувати професійні функції, а компетенції пов'язані із змістом сфери діяльності [2].

Професійна компетентність характеризує людину як суб'єкта спеціалізованої діяльності в системі суспільного розвитку праці [6], розглядається як сукупність професійних знань, умінь, а також способи виконання професійної діяльності [3].

Професійна компетентність майбутнього фахівця в галузі транспорту формується в процесі його професійної підготовки та набуття досвіду моделювання майбутніх професійних завдань (В. Комісаров, Л. Латишев, С. Молчанов, В. Попова, В. Проворотов та ін.), включає інформаційну компетентність як одну з ключових компетентностей особистості.

Термінологічне поле дослідження інформаційної компетентності майбутніх фахівців в галузі транспорту включає поняття «інформаційна грамотність», «інформаційна культура». Інформаційна грамотність пов'язана з уміннями формулювати інформаційну потребу, робити запити, шукати, відбирати, оцінювати й переробляти інформацію (О. Громова, А. Єршов, Н. Сороко та ін.), інформаційна культура особистості – з інформаційним аспектом життєдіяльності людини (Н. Гендіна, Е. Семенюк, та ін.). Інформаційна компетентність розглядається як: інтегральна якість особистості, що характеризує вміння вирішувати проблеми та типові завдання, які виникають у реальних життєвих ситуаціях, з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення професійно значущих цілей (А. Зав'ялов) [2], інтегративна якість особистості, що є результатом відображення процесів відбору, засвоєння, переробки, трансформації та генерування інформації в особливий тип предметно-специфічних знань, що дозволяє виробляти, приймати, прогнозувати й реалізовувати оптимальні рішення в різних сферах діяльності

*Матеріали Всеукраїнської студентської конференції
«Перспективи модернізації підготовки майбутніх фахівців технологічної, професійної та
культурологічної освіти»*

(С. Тришина) [7].

Провівши аналіз, ми прийшли до висновку, *що інформаційна компетентність* – це вміння за допомогою нових інформаційних технологій вільно оперувати інформацією представленою в будь-якому вигляді, генерувати принципово нову інформацію, нові рішення поставлених проблем або нові виходи із запропонованих ситуацій, в будь-якій сфері діяльності людини.

У процесі формування інформаційної компетентності майбутніх фахівців у галузі транспорту особливого значення набувають такі професійно важливі якості: потреба в постійному оновленні знань про можливості застосування ІКТ, професійна мобільність і адаптивність в інформаційному суспільстві; ціннісне ставлення до інформації, об'єктів і явищ в інформаційному середовищі, стиль інформаційної діяльності, критичне ставлення до інформаційного споживання, а також особистісні якості (активність, відповідальність, узгодженість у постановці та послідовному розв'язанні професійних завдань з використанням ІКТ).

Формування інформаційної компетентності у майбутніх фахівців у галузі транспорту має два аспекти: загальноосвітній і професійний.

Загальноосвітній аспект – фахівці, які будуть використовувати в освітньому процесі весь арсенал засобів інформаційних технологій (ІТ), повинні, перш за все, мати необхідний рівень фундаментальної підготовки в галузі інформатики, без чого взагалі неможлива експлуатація засобів ІТ.

Професійний аспект – майбутні спеціалісти повинні мати необхідні фахові знання для ефективного здійснення всіх функцій, пов'язаних з використанням засобів ІТ.

Становлення інформаційної компетентності відбувається поступово, протягом усього життя людини. Під час навчання (у рамках вивчення відповідних спеціалізованих курсів або фрагментарно при розгляді дисциплін,

*Матеріали Всеукраїнської студентської конференції
«Перспективи модернізації підготовки майбутніх фахівців технологічної, професійної та
культурологічної освіти»*

що безпосередньо не пов'язані з поняттям інформації), при здійсненні професійної діяльності (залежно від її спрямування визначатиметься міра набуття компетентності), при реалізації індивідуальної інформаційної діяльності, а також одна з найважливіших ролей у цьому процесі відводиться самоосвіті [6]. Незалежно від напрямку підготовки учнів (спеціальний рівень), від професійного спрямування діяльності (професійний) відбувається постійне вдосконалення сформованого рівня інформаційної компетентності. Уміння та навички обирати оптимальні шляхи вирішення завдань, об'єктом яких постає інформація, ефективно застосовувати інформаційно-комунікаційні технології при реалізації навчальної діяльності та в повсякденному житті, забезпечувати самостійну організацію діяльності та самоконтроль, відповідальне ставлення до елементів інформаційної діяльності, які реалізуються [6].

Формування інформаційної компетентності здійснюється за допомогою цілої низки факторів, одним із яких є зміст освіти, що містить у собі не тільки перелік навчальних предметів, але й професійні навички та вміння, що формуються в процесі оволодіння предметом. Варто зауважити, що формування інформаційної компетентності, як і зміст підготовки спеціалістів, має будуватись як комплексна цільова програма, орієнтована на кінцеві результати, а не як проста сума незалежних одна від одної автономних дисциплін. Зміст кожної окремої дисципліни має розглядатись як органічна частина цілісного змісту всебічної підготовки спеціаліста певного напрямку в досягненні кінцевих цілей підготовки фахівців [2].

Важливим чинником формування інформаційної компетентності є застосування в навчальному процесі комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання, якими мають вільно оперувати викладачі й учні закладів професійно-технічної освіти. Ефективна інтеграція засобів інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес потребує, зокрема, дотримання балансу між найкращими методами традиційного навчання і новим

*Матеріали Всеукраїнської студентської конференції
«Перспективи модернізації підготовки майбутніх фахівців технологічної, професійної та
культурологічної освіти»*

розумінням самого процесу навчання, що формується під впливом сучасного інформаційного суспільства. Така інтеграція залежить від рівня використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення нової якості освіти. Однак інформаційна компетентність – це не лише культура і грамотність роботи з інформаційними ресурсами. Інформаційно-компетентна особистість – це людина, яка знає, як знайти інформацію, як організувати знання і як використати інформацію таким чином, щоб інші в неї вчилися. Це людина, підготовлена до навчання протягом життя, оскільки вона може знайти інформацію, необхідну для розв’язання будь-якої проблеми [1]

Висновки. Отже, сучасні вимоги часу зумовили необхідність у формуванні та розвитку інформаційної компетентності як однієї з провідних компонентів інформаційного суспільства. Знання, уміння, навички та здібності, які набуваються учнями за допомогою різних форм отримання, обробки та передачі інформації формують інформаційну компетентність, яка в майбутньому буде надавати можливість удосконалювати свої вміння протягом усього життя як у професійній, так і побутовій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баловсяк Н. Інформаційна компетентність фахівця. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2004. № 5. С. 21-28.
2. Завьялов А.Н. Формирование информационной компетентности студентов в области компьютерных технологий (на примере среднего профессионального образования): автореф. дис. ... канд. пед. наук. Тюмень, 2005. 17 с.
3. Зеер Э.Ф. Психология профессий: Учебное пособие для студентов вузов. Москва, 2003. 336 с.
4. Зимняя И.А. Ключевые компетентности – новая парадигма результата образования. Высшее образование сегодня. 2003. №5. С.34-42.
5. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року від 12 червня 2019 р. № 419-р, Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80> (дата звернення: 12.11.2019).

*Матеріали Всеукраїнської студентської конференції
«Перспективи модернізації підготовки майбутніх фахівців технологічної, професійної та культурологічної освіти»*

6. Миронова О.І. Формування інформаційної компетентності студентів як умова ефективного здійснення інформаційної діяльності. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. № 17 (204). 2010. С. 43-48.
7. Тришина С.В. Информационная компетентность как педагогическая категория. (Интернет-журнал «Эйдос». 2005. 10 сент.) URL:<http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-11.htm> (дата звернення: 5.09.2020).
8. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования. Народное образование. 2003. №2. С.58-64.

*Юлія Шевченко
(Полтава, Україна)*

ПЛАНУВАННЯ ТА ОБЛАДНАННЯ НАВЧАЛЬНОГО КАБІNETУ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ КОНСТРУЮВАННЯ

Планування навчальних приміщень має відповідати їх функціональному призначенню, характеру і режиму навчального процесу. Розміри та форма цих приміщень визначаються загальними розмірами і формою навчального обладнання та потребами учнів, які тут навчатимуться. Крім того, при плануванні навчальних приміщень зважають на можливості зорових і слухових комунікацій. Лінія, проведена від очей учня до точки, що спостерігається на класній дошці або на площині навчального посібника, повинна утворювати з фронтальною площиною кут не менше 45°, краще – 60-90°. Найкращим є природне освітлення; якщо воно штучне, то оптимально освітлювати кожне робоче місце [1].

Для забезпечення нормального обміну повітря в приміщенні передбачають вентиляцію (за потреби – технічними засобами). Меблі та інше обладнання розташовують так, щоб учитель міг вільно підійти до кожного із робочих місць учнів. При цьому необхідно обов'язково зважати на стан здоров'я школярів – вади зору, слуху, наявність хронічних захворювань (ревматизм, катар верхніх дихальних шляхів, функціональна ослабленість організму учнів після перенесених захворювань тощо).

*Матеріали Всеукраїнської студентської конференції
«Перспективи модернізації підготовки майбутніх фахівців технологічної, професійної та
культуроологічної освіти»*